

Dockhaveri förlag
Kompedium

INNEHÅLL:

- s.3 Frågor inför panelsamtal på Fyren, Författarförbundet
- s.9 Pressmeddelande: Antidebuten
- s.11 Ett lysande namn
- s.27 Recension av Antidebuten i SvD
- s.29 Dockhaveri och gurlesquen i DN
- s.33 En kommentar från Ursäkta Drake
- s.34 Utdrag ur *Min käft är fylld av tänder och tid* av Aylin Bloch Boynukisa

∕ I oktober 2012 blev Dockhaveri inbjudna att delta i ett samtal på Fyren, författarförbundets mötesplats för unga författare. Temat för kvällen var "Alternativa litterära kretslopp" och samtalet skulle kretsa kring alternativa skrivsätt och publiceringsformer. Inför kvällen fick vi en mängd frågor som vi skulle förbereda oss att svara på. Vi funderade högt med varandra, sedan tyst, och sedan skrev vi ner det vi tänkt och sagt och sedan blev det en textmassa. Textmassan har hittills varit intern och fungerat lite som en utvärdering.

Frågor inför panelsamtal på Fyren

Hur uppstod idén till det kollektiva förlaget Dockhaveri? (vad innebär ett kollektivt förlaget förresten?)

Det är en spännande fråga, en kan också fråga: har idén ens uppstått än? När gick vi från att ha "möten för att försöka förstå OM vi vill samlas" till att ha "möten för att försöka förstå HUR vi ville samlas" till att faktiskt samlas och HA Dockhaveri? Så ser kanske en möjlig kronologi ut iaf.

(Ställa sig i ring så pass länge och så pass upprepat att vi måste misstänka att det finnas en kraft i att fortsätta göra det. Se vad som händer i ringen.)

Ett fragment till idén Dockhaveri var väl många samtidiga refuseringar av fantastiska manus. Ett annat fragment: fellow students på Biskops Arnö som sa "jag vill helst bli utgiven på X", "Jag vill helst bli utgiven på Z", "Jag vill helst bli utgiven på Y". Och att jag tyckte mig höra att några av oss som gått på Biskops Arnö inte haft ett X,Z,Y att vilja till/drömma om. Jag minns att vi diskuterade den eventuella betydelsen av att vilja till en plats. Jag minns att vi i början diskuterade makten i att vara en samlande kraft. Att om vi funnits i decennier hade vi kunnat ge ut såväl Stridsberg och Fagerholm som Praizovic och Bloch Boynukisa. Kunnat vara en plats som förändrar förutsättningarna i våra egna och andras huvuden för vad vi vill och kan skriva. Ändra mottagaren för att öppna upp för (lite utopiskt) alternativa skrivanden.

Tänker även att ett annat fragment som gjort att Dockhaveri startats är att många av oss länge känt ett behov av och en saknad efter en viss form av litteratur, vi vill tillfredsställa detta behov. Åtminstone jag har blivit oerhört besviken tusen gånger när jag öppnat en bok, som till yta och beskrivning gett ett intressant intryck, men

som till innehåll inte var det jag begärde. Det har saknats en tårbit i de svenska bokhyllornas utbud, och vi vill fylla den.

Alltså vad innebär ett kollektivt förlag då - kanske är det så att Dockhaveri är ett förlag OCH en litterär kollektivitet, och att det inte alltid måste vara så att det ena får direkta konsekvenser för det andra, men att det också får det.

Det betyder till exempel att vi inte är förläggare som ger ut författare. En författare som ges ut hos oss kanske snarare måste ta ställning till om den vill vara en del av oss. I denna bemärkelse är vi inte heller författare som ger ut oss själva. Vi ger ut varandras texter, vilket innebär att ingå i ett aktivt samtal om och med litteratur. Litteraturen är inte en färdig form, har aldrig varit, och ändå behandlar vi den ofta som att den vore det. Vi hoppas öppna den litterära processen, göra någonting som inte bygger på en motsättning mellan författare, förlag och kritik, utan som på olika sätt kan inrymma, underminera och om-tänka alla dessa funktioner samtidigt. Det innebär att samtalet om texterna är premierat snarare än själva publicerandet av texterna.

Vad det innebär i praktiken är bland annat att politiska-estetiska diskussioner kan ske inuti texterna/innan texterna sluts, och att dessa diskussioner inte underminerar någon typ av "intuition" utan snarare är "intuitionen" - om det lyckas så finns det inget inspirerat författarsubjekt att respektera, utan snarare en mängd möjliga material, tankar och konsekvenser att ta ställning till gemensamt. När vi gör det tvingas vi "öppna upp för osäkerheten" - tala om texter som om de inte kan bli färdiga/stängda, erkänna att ju fler tolkningar som vår kollektivitet kan omfatta, desto farligare blir textens många bottenar: det syns att det alltid finns fallgropar, felslut. Och för varje felslut vi hittar finns också känslan av att där förmodligen finns dolda och glömda felslut - det vill säga, det kollektiva visar att det alltid är någonting som utgår även ur det kollektiva, någonting som både den enskilda rösten/tolkningen och de någras röster/tolkningar kommer att missa. På det sättet är det kollektiva läsandet/skrivandet ett projekt som ser det omöjliga och ändå vill göra det.

Någon skulle kanske kalla det utopiskt men det uppstår/skapas stundtals en reell tro inom vår plattform på att det ska gå att tala om text på sätt som både tar ansvar för en texts möjligheter/våld och för författarnas möjligheter/våld och för samhällets möjligheter/våld (ansvar som i svara an, ge sig i kast med, erkänna sig själv subjektiverad av). En sak det i praktiken kan innebära är att vi inte är i behov av hierarkier som skyddar författare från förläggare och vice versa (eller för den delen text från författare och författare från text).

Dockhaveri är givet ideologiskt, en konsekvens av en retorik som vi delar med många, men vars praktiska manifestationer ibland kan kännas underrepresenterade i relation till den kritik som så ofta bollas runt. Om vi verkligen ställer oss

kritiska till arvet från genimyten, det upphöjda skaparsubjektet som har direktkontakt till guden/djävulen/den högre orten, så måste vi också tro att "god konst" ska göras på något annat sätt än genom att hålla "kanalen till gud ren". Smuts och störningar och konflikt måste in i samtalet med gud, annars är det skittråkig religion och även ensamt.

Att göra processerna med text till delade av många är också att försöka hitta språk för det som händer inom en själv när en skriver - på ytterligare en nivå, en social nivå, dela och politisera sitt varseblivande av världen.

Vad är tanken bakom Dockhaveri?

Att bekanta sig med känslor av milda makter och kollektiviteter?

Namnet - dockan (där skeppet lagas eller dockan som leker människa) som havererar. Dockan är en planritning över hur något, enligt någon norm, "bör" konstitueras. Alla avsteg från dockkroppen är haverier. Vi är intresserade av att inte vara uppstoppade. Vi är inte intresserade av att uppfylla/utfylla kroppar perfekt.

Att undersöka att samlas alternativt, ge ut alternativt, tala alternativ: att liksom försöka hålla en dockhaveristisk tråd genomgående. Om det går och om hur det går. Tanken är väl i vardande dessutom. Och tur är väl det.

Finns det några krav på författarna? Eller förpliktelser?

Kanske skulle det vara svårt att vara författare hos Dockhaveri om en kände ett starkt och självklart ägandebehov över sin text, eller blir bekymrad av politiska läsarter.

Får vem som helst vara med i Dockhaveri?

Ja, under förutsättning att vem som helst delar viss ideologisk grund med Dockhaveri och går med på Dockhaveris organisatoriska och ekonomiska premisser. Detta innebär förstås i praktiken att vem som helst inte är med i Dockhaveri. Om någon skulle definiera sig som säg antifeminist så skulle den personen kanske inte känna sig särskilt hemma. Och som Lidija sa på vårt möte om ensamhet och kollektiv: även om alla på pappret är välkomna så är inte det samma sak som att alla som vill kommer att (kunna/veta/vilja) vara med. Dockhaveri har en rätt genusakademisk pratstil, det är givet exkluderande. Med detta menar vi att vi är medvetna om det. Dockhaveri har en både flickig och aggressiv estetisk framtoning, det är exkluderande på minst två håll - någon avskräcks av flickigheten, någon annan av aggressiviteten. Dockhaveri håller på med experimentell textrelaterad konst, det är exkluderande: litterära rum idag i Sverige är mycket vita, mycket medel/överklassiga, och även om Dockhaveri gärna vill inrymma öppningar för att spränga den situationen har Dockhaveri växt fram ur just sådana litterära rum: det är klart att

det materialiseras, reproduceras på olika sätt.

Det handlar om vem som vågar bjuda in sig själv. Det handlar om vilka dockhaveristerna känner och föreställer sig kan tänkas vara intresserade. Det kan också handla om pengar, om än på ett mer komplext sätt än att ha eller inte ha: att arbeta utan att få betalt (en av Dockhaveris grundpremiss) kan vara möjligt för människor av en mängd olika anledningar som, föreställer vi oss, framförallt är villkorade av tid och rum. Vi ses på de bästa gemensamma tider vi kan hitta. Vi ses hemma hos varandra. Vem som helst kommer inte ha samma bästa gemensamma tider som oss, vem som helst kommer inte komma hem till oss.

Det kanske är läskigt att bjuda in sig själv, av olika skäl, men Dockhaveri har en ambition att vara fel, eftersom det också är rätt, det är till exempel välkommet att skämma ut sig på manusmöten, att "säga fel/rätt". Gör det gärna med mening.

Summa summarum: Dockhaveri är inte en mall som låter sig fyllas av vad som helst, utan en redan existerande kollektivitet med tydliga egenskaper och en grupp drivande personer som en måste deala med om en vill vara Dockhaveri. Detta betyder inte att medlemmarna i Dockhaveri måste besitta visst kulturellt kapital eller kunna formulera ett akademiskt språk. Det som gäller är det genuina intresset för att sprida ut överskridande och experimentell skönlitteratur, för genus och litteratur. Som medlem i Dockhaveri behöver en heller inte vara aktiv i alla delar, utan en bidrar med det en själv vill/kan bidra med. En del är mer aktiva som idésprutor eller med att ge respons på manus, andra med bokomslag eller mer inriktade på det organisatoriska. En paroll som lyses upp tidigt i förlaget var "Det får gärna vara kul att vara med i Dockhaveri"

I uppstarten sade även någon: "kanske kan en säga att alla får vara med som inte identifierar sig som enbart kille ... eller tjej." Det finns definitivt en vagt queerseparatistisk och tydligt feministisk linje i Dockhaveri.

Vi har ett relativt aktivt samtal om hur kroppar, mående och funktion skapar förutsättningar för deltagande. Det innebär bland annat att det finns en rörlighet i hur vi formulerar åttaganden i relation till förmåga, att det finns relativt goda möjligheter att be om avlastning och styra om och ändra utan att det misstänkliggörs. Samtidigt skulle vi säkert kunna arbeta ännu mer aktivt med detta - det är också en fråga om vem som kan och orkar vara med i beslutsprocesser osv.

Vad är så bra med att publicera sig hos Dockhaveri istället för hos ett traditionellt förlag? (Vad har ni som vanliga förlag inte erbjuder?)

Den som publicerar sig hamnar i gott sällskap (om en sympatiserar med Dockhaveris projekt). Det är en bra sak. Man kan få en massa nytt folk att samtala med. Man kan få hopp. Man kan få soppmöten att gå på någon gång i veckan där det

finns en plattform för att prata om inte bara litteratur och förlagsväsen och kollektiviteter utan också om våra svaga svaga kroppar.

Vad är en antidebut? Hur skiljer sig en sådan från en vanlig debut?

En antidebut är en debut som önskar att debuterandet inte var så indränkt i godkännande händers stämplor. En antidebut är en debut som undrar över hur det är att debutera som kvinna, gå på debutbal, ha en sjukdom som gör sin debut i en viss ålder.

En antidebut underkänner premisserna för vilka som får/vill/kan debutera och varför, men vill ändå ge ut sina texter - och texter som ges ut måste ges ut en första gång - för författarna och för förlaget. Och för att kommentera konnotationerna kring vad en Debut är så kallar förlaget detta för att antidebutera. Det är skämtsamt gjort och det är allvarligt menat.

Flera andra på Dockhaveri ska också debutera, eller har redan debuterat, på traditionella förlag, ex Anna Lindberg, Maria Margareta Österholm och Tova Gerge. Och du Hanna var med i Blå Blixt, Brombergs poesiantologi förra året. Hur ser ni på detta att kombinera att komma ut på olika sorters förlag?

Det här skrev Tova tidigare på temat i ett brev till Dockhaveri
--> http://dockhaveri.se/?page_id=64

Om alla debuterar på andra förlag, kommer ni att finnas kvar ändå?

Ja. Det handlar inte främst om att ge ut oss själva. Det är inte ens alla av oss som skriver. Hittills känns det snarare som att vi blir stärkta av att många av oss ges ut på andra förlag (också). Snarare är det så att när vi får mer resurser och rum i världen så har även Dockhaveri bättre förutsättningar för resurser och rum, för Dockhaveri är liksom inte trampolinen som ska göra oss "riktiga" i litteraturen, utan vårt gemensamma projekt som gör någonting på riktigt med litteraturen.

Konkurrens mellan förlag, mellan texter, mellan författare? Nej, Dockhaveri går hellre i skogen och pratar om djur, Dockhaveri dansar hellre på ett dansgolv, Dockhaveri havererar hellre under dramatiska åtbörder och fnissar ihop i en hög av balklänningar.

Är det någon skillnad på vad som kommer ut hos er jämfört med på traditionella förlag?

Vid något tillfälle lekte vi med tanken att bra manus som andra förlag vill ge ut ska vi inte vara intresserade av. Detta med den bakomliggande tanken att bra manus ska bli utgivna och vill någon annan göra det så är det bara bra. Som om vi

var "De Refuserade Manusens Förlag". Men med refuseringen som urvalsprincip skulle vi inte ha en chans att få den samlande/sammanförande effekten som låter exempelvis Fagerholm, Stridsberg, Praizovic och Bloch Boynukisa mötas. Den subversiva sprängkraft vi drömmer om finns i samlandet av feministiskt experimentella manus och deras författare, oavsett andra förlags intresse för dem. Kan vi samarbeta med ett annat förlag, är det också sweet - det viktiga är att vi genom litteraturen kan agera flockiskt och uppviglande.

Ni är ett icke-vinstdrivande förlag. Hur länge kommer ni att orka jobba vidare utan att få betalt?

Vi ser oss inte som en konstant grupp där allas arbetsinsats måste vara lika konstant utan mer som en plats där en stafett ska kunna äga rum om den vill. Många som engagerat sig i Dockhaveri har valt att periodvis vara mindre engagerade, vissa har slutat, vissa har kommit till, vissa kommer på varje möte, andra på inga möten eller på tre möten. Vissa är dockhaverister utan att dockhaverera (liksom en kan vara ... AIKare utan att gå på matcherna!?! eeh konstig liknelse), och i det finns en potential till avbyte, paus, vila, andning, förändring. Kommer det funka i framtiden? Vi kan inte veta säkert, men det har funkad på något sätt i två år och det verkar för tillfället fortsätta funka ganska bra. En av oss sa att det var det längsta lyckade exemplet på anarkistisk organisering den varit med om. Vi hoppas att vi ska vara varsamma nog att inte bränna ut oss, och att nya haverister ska ta vid när en eller annan av oss inte har ork eller möjlighet att fortsätta.

En grundförutsättning är just nu att Dockhaveri som mötesplats kan erbjuda någonting annat än pengar (som vi ju inte direkt har), och att detta andra klingar an i någonting som vi som är där begär. Förmodligen ger detta, att sätta sig över ekonomiska intressen, förlaget en frihet att gå på lust, bepansra sig lite mot tristessen. Det ger också en annan möjlighet för människor att kliva in och ur organisationen utan att brottas med kontrakt, orättvisa ekonomiska fördelningar, osv. Att vara många som försöker få väldigt lite pengar att räcka kan ibland vara slitigare än att vara många som tillsammans försöker komma på hur mycket vi kan göra för väldigt lite pengar. Dockhaveri föds om och om igen ur ett slags överflöd som är gliporna i våra ordinarie arbetstider, sjukdomar, förälskelser.

∕ Våren 2012 debuterade Dockhaveri och släppte sina första böcker, elva stycken på en gång. Detta var ett koncept vi kallade "antidebuten". Så här såg vårt pressmeddelande ut.

Dockhaveri förlag presenterar stolt:

- ANTIDEBUTEN -
En elvafaldig utgivning
med tillhörande tillställning

VAD ÄR ANTIDEBUTEN?

Antidebuten är elva korsbefruktande upplopp, samt en performativ festlighet lördag 9 juni 2012 på Fria Teatern i Högdalen. Verken, liksom festligheten, är en utgångspunkt för att diskutera under vilka villkor texter idag läses, skrivs, ges ut och distribueras. De är också vykort, översättningsglapp, orkaner/flickor, syster-skap, refuseringshaverier, hyperkomplexa vickböcker, sprängda internetkonstverk, koreografiska kuvert, kollektiva dagböcker, ensamma dagböcker och manifest.

VAD VILL DOCKHAVERI MED ANTIDEBUTEN?

Vi vill initiera och delta i ett offentligt samtal om de former som litteratur och utgivning idag har respektive skulle kunna ta. Vi vill också skapa förutsättningar för en alternativ reception. Här är några förslag på hur en sådan kan se ut.

VI SER GÄRNA ATT DU/NI INTRESSERAR ER FÖR FÖLJANDE IMPERATIV:

... skriv om kluster, grupperingar, det som händer mellan texter mer än i dem. Tänk spiral, tänk ögonpulver. "Vad är ögonpulver?"

... för en dialog om det här med dina vänner/fiender/kollegor/chefer/"babies" och skriv ner det ni säger kollektivt. Rör vid varandras fingertoppar, tänk: mitt tangentbord är ditt.

... skriv mer diskuterande, resonerande och poetiskt, mindre recenserande. Vi vill att det ska vara omöjligare att läsa det ni skriver, men möjligare att förirra sig i det. Ta oss till platser vi inte visste fanns!

... var så öppna och experimenterande i det ni skriver att ni inte kommer undan med det. Tänk flyktlinjer, tänk migrationer, tänk: jag är en dansande dockhaverisk delegation. (Finns inga fel, förutom en ev. ”vanlig” recension.)

... skapa mer plats för frågor kring distribution, publikation och produktion av text än vad som faktiskt är möjligt. Vi är fett seriösa bindeord som kommer att förändra (litteratur)världen, går snabbare om ni hjälper till.

... skriv på ett annat språk än brukligt är. Gapa, spraka, låt tungan sväva loss, gör en rosett och sätt den i snurr – sprätt opp!

... utmana er själva, oss och läsarna – vi kan inte nog betona hur viktigt det är att ni uppbringar allt ert mod

✍ I augusti 2012 kom ett mail från nättidskriften Ett lysande namn (ELN). Det var ett slags svar på vårt pressmeddelande för Antidebuten (se föregående text).

Men svaret hörsammade inte riktigt vår uppmaning, istället bollade de tillbaka en ny fråga.

Det hela publicerades i senaste numret av ELN.

Kära dockhaverister,

det är er tråkmåns till solitär som skriver. Jag utgår från att ni inte har gjort annat än väntat på en motinbjudan. Jag blev lätt egoistisk – ville inte skicka vidare de fina böckerna i Antidebuten till någon annan, åtminstone inte utan att verkligen veta varför jag gjorde det och vad det skulle leda till. Vet samtidigt inte riktigt hur jag själv skulle kunna antirecensera. Vill varken helt göra det jag föreställer mig att ni vill att jag gör, eller motsatsen. För tillfället håller jag på med ett nummer av Ett lysande namn som kommer att handla om ensamhet, jag tänker mig det som Det solitära numret. Jag är ensam redaktör.

Hur spännande jag än tycker att ert Dockhaveri är känner jag samtidigt en aversion mot det kollektiva. Ibland är det som att det per se är intressant. Jag kan uppleva att det kollektiva skrivandet är alltför lite självkritiskt. Kanske är det annorlunda om man känner sig hemma i det. Men vad skall vi som inte gör det göra? Ändå följa med på era baler och dansa obekvämt? Ensamheten är värre mitt i gemenskapen än ensam på sitt rum. Och hur kan man försvara det ensamma skrivandet utan att därigenom både kritisera en typ av sammanslutningar som inte så lätt låter sig kritiseras och (värre) bekräfta den seglivade myten om den lidande (manliga) konstnären som ju inte var det man var ute efter.

De böcker som ni har skrivit hade väl tålt att bli behandlade som enskilda verk av enskilda författare. Jag önskar att någon vägrade er uppmaning i den meningen och skrev om vart och ett av verken, så kallade ”vanliga” recensioner. Hellre det än något tamt om hur intressant det är med det ni gör där alla verken klumpas ihop men det böckerna faktiskt inte är egentligen diskuterats.

När jag var fjorton år läste jag August Strindbergs Ensam (1903). Jag har aldrig varit så arg på någon bok, vare sig förr eller senare, som jag då var på den (och honom). Jag slutade läsa Strindberg, närmast slutade jag läsa män, litteraturkanonen. Nu i sommar återvände jag för första gången sedan dess till boken och den självömkan som jag då provocerades så oerhört av finner jag inte riktigt. Jag vet inte längre vad jag skall tro. Handlar den om mig, eller handlar den tvärtom mindre om mig idag? Handlar den om er – om dig och dig och dig och...?

Jag skulle därför, som ett första led (eventuellt det enda) i antirecensionen av Antidebuten, vilja att ni läste Ensam (den torde inte vara svår att hitta på bibliotek eller antikvariat, men finns annars också på nätet: <http://runeberg.org/strindbg/sagor/>) och recenserade den. Jag ser gärna att ni begränsar er. Sätt en teckengräns. Håll den gränsen, men gör det under protest (eller inte under protest). Vägra den gränsen. Välj om ni skriver tillsammans eller var för sig. Glöm bort vad ni valt när ni väl börjat skriva. Läs boken som om den var skriven idag. Läs den som om den publicerades när den publicerades, men av någon som sedan aldrig blev något. Som om den är skriven av en kvinna. Den har aldrig givits ut. Läs den mot era egna verk. Läs era egna verk i den. Se allt som är problematiskt i den. Se ingenting av det. Ta med den som enda bok till en öde ö. Betänk att det är ett nummer om ensamhet ni skriver för. Jag skulle vilja göra färdigt numret under tidig höst, så deadline sista augusti.

Vänliga hälsningar
Helena,
Ett lysande namn”

Dockhaveri svarar:

Kan vi få vara tillsammans utan att ni blir arga/stör er på oss?

Lidija, varför gör vi detta? Varför skriver vi en text på beställning?

Jo för att i början av sommaren skickade det feministiska förlaget Dockhaveri sin första utgivning kallad ”Antidebuten” om elva titlar samlade i en med pynt beströdd låda till ett antal kritiker och tidskriftsredaktioner. I det medföljande pressutskicket fanns en inbjudan till släppfesten, kallad ”Debutbalen”, samt en vädjan till kritikerna att göra något annat än det vanliga, trygga, tvärsäkra. Att med stöd i Antidebuten och nu med Moas ord ”våga öppna upp för osäkerheten”, tillsammans med oss. I augusti kom ett svar från Helena på Ett lysande namn i vilket efterfrågas en recension av Strindbergs Ensam.

Strindbergs Ensam! Strindbergs Ensam! Liksom, hur groteskt som helst, är inte Han och Ensamhet typ allt vi försöker haverera med vårt förlag och vår Antidebut?

Men vänta, låt oss ge en mer fullständig bild av Helenas inte lite provokativa mejl: Helena menar att hon inte kan recensera vår kära kollektiva Antidebut; hon vill varken göra det vi vill att kritikerna ska göra eller motsatsen... Hon berättar att hon känner en aversion mot det kollektiva, att det ”per se är intressant”, att det är ”alltför lite självkritiskt”, att hon inte ”känner sig hemma i det”. Och: ”Vad skall vi som inte gör det göra? Ändå följa med på era baler och dansa obekvämt? Ensamheten är värre mitt i gemenskapen än ensam på sitt rum.”

Jag börjar tänka: tjejen har rätt ... att stå mitt i gemenskapen med sin ensamhet och obekvämheter, tydligt tydligt utanför, min ensamhet exponerad för alla, oförmögen att röra mig, våga sök kontakt! men jag vågar inte! Det, det, måste fan vara det värsta som finns.

Helena skriver vidare att det samtidigt är svårt att försvara det ensamma skrivandet och kritisera det kollektiva skrivandet, för den stora risken finns att en ”bekräftar den seglivade myten om den lidande (manliga) konstnären som ju inte var det man var ute efter”. Vidare: att hon önskar att någon vägrade vår uppmaning och ”skrev om vart och ett av verken”, ja, ”vanliga’ recensioner”. För era verk håller väl att ”bli behandlade som enskilda verk av enskilda författare?” frågar hon retoriskt.

Visst, Helena, komkom, jag hör din kritik, ja, den är relevant, kära dockhaverister ... Tänker att många smygdelar denna kritik med Helena av oss, men inte vågar säga den högt!

Och nu kommer alltså det skamlösa förslaget, att vi ska recensera August Strindbergs Ensam från 1903! Denna mansgriska kvinnohatare och respektlösa (vita) övermänniska! Denna bok som har ensamheten och distansen som livs- och skri- videal! Lyssna: första uppdraget Dockhaveri får i offentligheten är att recensera Strindbergs bok om hans geniensamhet! Betänk att det är ett nummer om ensamhet ni skriver för, skriver Helena, ”Det solitära numret”.

Här har ni er antirecension, här har ni ert utrymme, håll till godo!

Jag läser Helenas brev gång efter annan och tänker att det är väl ganska rart skrivet ändå, är det inte? Hon tycker att böckerna är fina, så fina att hon inte vill släppa ifrån sig dem till någon recensent. Hon tycker att Dockhaveri som projekt betraktat är spännande. Hon önskar att någon ville recensera böckerna var och en för sig, i egen rätt. Men någonting med projektet Antidebuten/Dockhaveri har väckt till liv ett minne av en vrede hos Helena. Någonting får Helena att associera Dockhaveri/Antidebuten med den oerhörda ilska hon som fjortonåring kände efter att ha läst Strindbergs Ensam. Hon blev så arg på Strindberg då att hon aldrig mer ville läsa vare sig honom eller någon övrig manlig litteraturkanon. Helena

skriver: ”Nu i sommar återvände jag för första gången sedan dess till boken och den självömkan som jag då provocerades så oerhört av finner jag inte riktigt. Jag vet inte längre vad jag skall tro. Handlar den om mig, eller handlar den tvärtom mindre om mig idag? Handlar den om er – om dig och dig och dig och...?”

Och vi – tre trappra fnattriga riddare – träffades alltså idag (ösregniga 31/8) hemma hos mig i min lilla ettra, södra Stockholm. Hade tinat upp mammas pita, men Hanna är vegan, varför vi koncentrerade oss på bön/ruccola/oliv-salladen, där Hanna lyckades hitta ett av mina långa svarta tjocka hårstrån, vilket var riktigt nasty! De övriga kunde av olika anledningar inte komma (jobb, sjukdom, ork, aversion/irritation på Strindberg och ensamheten), och Moa, jag och Hanna sitter alltså kring mitt vita lilla rektangulära bord som jag dragit ut för att alla ska få plats, äter bönsallad och nachos och hummus och jag och Moa också pita och pratar om det här med ensamhet–kollektivitet. Först och främst, säger Moa, vill jag inte ställa dessa mot varandra och hierarkisera, som att, t.ex. en föreställning som finns, att ensamheten skulle producera en mer kvalitativ och kritisk litteratur än kollektiviteten, det är två olika skrivsätt som inte låter sig jämföras, två olika kvaliteter, jag behöver båda. Och också detta som hon formulerar otroligt fint så att jag måste göra en paus i ätandet, halvt torka fingrarna, och anteckna: Dockhaveri och den kollektiviteten vi har innebär för mig att jag kan ”bjuda in andra människor till min osäkerhet”.

Ja, jag känner att detta är sant även för mig: Dockhaveri gör att jag öppnar mig, gör mig mer mottaglig för andra, vågar möta andra med bara osäkerheten, det halvformulerade och kluvna som hud/skydd, nästan inget skydd, och att dessa andra hinner möta och bemöta mina tankar innan de hunnit stelna i ibland elaka och rigida låsningar/sanningar/uppdelningar; det är inte bara jag, min erfarenhet, min blick, utan även andras vilket modifierar mig, vilket jag gillar, känns befriande, och med Dockhaveri för första gången inte läskigt, jag vågar öppna mig för det. Jag säger: jag blir mindre elak och ensam med er (hugger, attackerar inte som ett vettskrämt djur), därför behöver jag er. Ja, kanske är vi det snälla förlaget, kanske ska vi i den här recensionen sjunga snällhetens sång! Vi ler. Konstaterar gång på gång att vi har båda skrivandena: det kollektiva och det ensamma, att vi alla behöver båda, att det är fint/givande att ha båda. Moa säger också att för henne handlar det kollektiva och dockhaveriska också om att ”övervinna rädslan för att vara i grupp”. Hanna och jag nickar, för visst, vår rörelse mot Dockhaveri handlar ju som sagt också till stora delar om det, och Hanna och Moa, som varit i förlaget längre, konstaterar att det är nog många i förlaget som kommer just ifrån en väldigt ensam erfarenhet, att det här med att skriva och skapa och vara utifrån kollektivitet och gemenskap är ganska nytt för många, att vägen dit varit lång och kantats av mycket eftertanke och experiment, att vi blir fett arga om folk tror att vi är oreflekterade partyinglor vilka levt och skrivit hela livet som en social ringdans/glittrig glitterdans/julgransfest! Fördomar om tjejer och det kollektiva suger. Och vad är det egentligen för fel på tjejer och det festliga och

glittriga, varför skulle inte god litteratur kunna skapas utifrån det?? (Varför är jag typ här rädd för det, och strävar efter att hävda ensamhetens lov, att jag också är en ensam jävel.) Va! Jävla kritiker och tidskriftsredaktörer som har fördomar mot oss ... Kollektivet är svårt, men det är ensamheten också. Jag säger också att min antidebut skrevs i största möjliga ensamhet och isolation, ensamast skrivna boken någonsin, och sen kom den alltså att ingå i största möjliga och finaste gemenskap (Dockhaveris Antidebut!) och att jag är väldigt stolt och rörd och omtumlad över det! ”Kan vi inte få vara tillsammans utan att ni blir arga?!” , säger nån, och jag säger: JA! kan vi inte ha det som rubrik på vår text, det är ju klockrent! Men vi skulle ju inte göra som ett försvarstal, och vi ska ju inte driva en tes, sa vi, eller hur? Men det känns just som att folk blir arga/irriterade/stör sig på oss dockhaverister och vår Antidebut, som att vi är för tjejiga, för glittriga, för festliga och sällskapliga, för mycket femininitet och det som brukar förknippas med femininitet på en och samma gång, för mycket för den stela och konservativa och starkt patriarkala och borgerliga litteraturvärlden. Varför ska jag sitta ensam och i ångest, må dåligt och hävda mig själv dag ut och dag in? Varför inte öppna upp mig och min text för en kollektivitet/gemenskap/ett tjejgäng? Istället för att som en orolig och rädd kanin vara bunden vid mamma och man hela tiden, klänga, suga kuk eller tutte? Kollektiviteten med Dockhaveri hjälper mig ut ur mitt fångelse, frigör mig från desperata klängningar på oftast män.

Här pratar Moa och Hanna om föreställningar som finns om kvinnan, hon som inte är tillräckligt självständig, fungerande, stabil och stark för att kunna fungera i grupp, utan föreställningarna (maktstrukterna) gör att kvinnan strävar efter tvåsamhet, vid att binda sig starkt till en enda människa (mamma, partner, bästis ...), och att hon varken fungerar ensam eller i grupp (just pga. sin osjälvständighet och svaghet) utan typ bara som klängigt bihang på en annan människa ... och detta stämmer förstås inte, men föreställningen om kvinnan som sådan lever kvar och påverkar oss och därför är det också så skönt/givande/revolutionärt att vara i ett större samtalande, skrivande och skapande kollektiv och märka att allt fungerar mycket väl! Och här blir jag nästan gråtfärdig för jag känner att det där är min verklighet och skrift i ett nötskal: detta klängande på mamma och oftast man, denna oförmåga att vara/funkera i större grupp, där man kanske inte får all en människas skydd, omvårdnad, uppmärksamhet, kärlek, kropp. Klibba sig fast vid andra som en hissning utan egna ben och fötter, bara en slemmig in- och utsida som vill fästa sig vid dig, sitta ihop med dig, vara samma kropp du och jag precis som med mamma. Och exakt därför är också Dockhaveri så viktigt för mig för det lyckas föra mig ur/svinga mig lös från begärstriangeln mamma-jag-partner, iallafall lite och för ett tag. Känner mig alltid friskare och fräschare efter möte/umgänge/utväxlingar med Dockhaveri. Starkare, självständigare, mindre neurotisk, spolar för ett tag självbilden av mig som desperat och klängig och psyksjuk, hon som gör allting fel – och är monstruös – och simmar omkring i negativiteten dag ut och dag in. Ja, Dockhaveri gör mig snällare samtidigt som det absolut inte innebär motståndslöshet, absolut inte innebär anpassning till normen,

utan öppenhet, andning, våga släppa in den andra, komma nära varandra, utan att destruktiva beroendemekanismer sätter igång. Alla är självständiga, alla är olika, fast i en grupp full av glädje, eftertanke, tvivel, godhet och stöd.

Förutom att Dockhaveri såklart, som alla gemenskaper, har en avigsida, en utslutande sida. Hurdå, det är svårt att tänka sig att Dockhaveri har det, säger nån, men jag skulle vilja hävda att den visst har det. I princip alla vi som är med har universitet/högskoleutbildning inom humaniora, estetik eller någon form av konstnärlig utbildning. Vi är tjejer, brinner för feminism, queer, experimentell litteratur. Det är klassmässigt betingat. En mindre medveten kvinna från underklassen, utan högskoleutbildningen, som kanske i våra ögon sitter fast i strukturerna mer, ingen trendig politisk och litterär medvetenhet/aktör, hur skulle hon hitta till oss? hur skulle hon kunna ingå i vårt kollektiv? Och är det inte otroligt vitt i förlaget, var är människorna med icke-europeisk bakgrund? Ja, inte i vårt kollektivistiska, inkluderande förlag i alla fall? Varför lyckas vi inte visa vissa grupper, vissa människor, att vi finns och är öppna för dem, att vi behöver dem och de oss, att vi har något att säga varandra, att vi kan mötas? Det skaver i mig att vi kanske av vissa människor i olika slags underlägen gentemot vårt kollektiv ses som intellektuella trendiga stroppar, verklighetsfrånvända i våra estetiska fester och kollektiva utgivningar, vårt nätverk av människor som faktiskt är ganska lika varandra (genus-, ålders-, klass-, utbildnings- och etnicitetsmässigt). Av den anledningen, ur det perspektivet, kan jag känna ett förakt mot oss.

Nu byter vi ställning lite, alla har ätit klart, jag är proppmätt... Sätter mig på golvet mot hallen, nervös för att jag ätit, pratat och skrattat och inte antecknat tillräckligt, hur kommer sedan skrivandet att gå, ansvaret jag och Hanna tagit att skriva/formulera en kollektiv text kring Dockhaveri, ensamheten, kollektiviteten och Strindberg, tänk om jag inte klarar av det... Jag sätter mig på golvet/mattan intill matbordet.

Men kan vi inte säga något om våra respektive personliga erfarenheter av kollektiv-ensamhet? Jo. Hanna pratar en del om rädslan för att kanske aldrig få barn, för rädslan att aldrig hitta någon att dela sitt liv med, rädslan för att missa den kollektiviteten. Den kollektiviteten som i: idyllen av en familj, en grupp människor som går ut och in, vuxna barn gamla, samlas kring en måltid/julgran/julpyssel/morgontidning, och livskamraten, som hela tiden är där någonstans, i ett angränsande rum, och det är en dröm, om borgerlig trygghet, det är en dröm och en längtan. Och samtidigt, det är inte prioriterat, för om jag ville kunde jag väl se till att skaffa det där, barn och familj, men jag har inte tid. Jag behöver tid, rum, och längtan är blå och barnlös. Men också Lidija, den kollektiviteten som i: den sociala normen, ensamheten i att stå utanför den. Har du barn? Nä. Bor du ensam? Ja. Jaha jamen det kanske är skönt... Ja... En etta eller?

Jag är lite inne på samma spår, kollektivitet, ja, då måste jag erkänna att jag tän-

ker på typ kärlek och sex ... symbiotiska relationer, relationen med min mamma ... känslorna som klibbas ihop, kropparna som klibbas ihop, så att man kommer in i varandra, ut och in i varandra, täta täta relationer, tätt tätt med kropparna, när man ligger i samma säng typ ... ja, där finns för mig ett sant överskridande av ensamheten, säger jag, eller det var åtminstone min erfarenhet av det kollektiva innan jag lärde känna Dockhaveri ... Och kollektivitet med bästa kompis givetvis, den bästaste kompis, henne man kunde prata om allt med ... Stänger käften, märker hur heteronormativt inskränkt jag är, detta jävla fokus på tvåsamhet ... Nu tar samtalet denna vändning: men är tvåsamhet en kollektivitet? Är inte det du beskriver, Lidija, snarare en symbios, säger Moa eller Hanna, minns inte ... Och ja, jo, visst är det ... men vad är skillnaden mellan symbios och kollektiv då? undrar jag. Ja, men kollektiv är typ mer än två, säger Moa. Jag nickar, säger också att symbios handlar om ett starkt beroende vid varandra som kan gränsa till det destruktiva eller åtminstone parasitära medan kollektiv för mig inte är lika destruktivt/krävande/kvävande/bära-varandra-på-ryggen-laddat... Hanna och Moa nickar. Men, även kollektivet kan vara symbiotiskt, sekteristiskt. Symbiosen, Lidija, innebär inte den överskridandet av jagets gränser snarare än ensamhetens? Du lämnar ditt jag och uppgår i någon annan/något annat/större än du. Och jag vet, det är befriande och beroendeframkallande. Jag tror jag slipper mig själv och min ensamhet, men glömmer i samma rörelse bort vad jag behöver, och när mina behov tränger på gör de det med aldrig så våldsam kraft eftersom jag inte kan tillgodose dem med mindre än att symbiosen upplöses, och jag är i den stunden mer akut ensam än någonsin, en våt fläck av något klibbigt.

18. Senast i somras var jag ett offer för ensamheten för att J. inte ville ha mig, inte ville träffa mig. Eller ville som vän, ville bara sällan. Jag satt i ensamheten, trånande/längtande – skrev mejl till honom, skrev på min Bok, för att överleva. Jag har upplevt ensamhet som får en att hamna på psykakuten, jag har mycket ofta skrivit bara för att överkomma denna ensamhet, för att inte hamna på psykakuten. Det är därför det blir så mycket text, därför jag bara pratar pratar, för när jag slutar, när jag står öga mot öga med min ensamhet: det är ju då, det är ju då den outhärdliga ångesten kommer, och det desperata begäret/behovet, som kan gå hur långt som helst, inte känner av några gränser. Jag skriver, därför klarar jag mig utan J. Och när jag satt där med dockhaveristerna igår, tänkte jag att jag behöver det här så grymt mycket, för att inte kuta efter J., för att inte hamna i de klängiga, jag-behöver-dig-maktstrukturerna, för att lära känna andra slags relationer, kollektiviteter, bortom de patriarkala och destruktiva. Med Dockhaveri håller jag inte på med skadebeteende? Eller är det just det jag får tillåtelse att göra här? Fast utan att patologiseras.

Moas erfarenhet av ensamhet och kollektivitet: ja, hon är uppväxt i kollektiv, eller de bodde två familjer tillsammans, och hon älskade det ("det andra paret var typ också som mina föräldrar")! Och säger att hon saknat det så otroligt sen dess, att det närmaste hon kommit denna omfamnande kollektivitet är när hon bodde i kollektiv i Malmö ... att hon är rädd för att hon aldrig mer kommer hitta

den kollektiviteten igen, inte hitta likasinnade ... Ser lite ledsen, mycket känslig/öm och också drömmande ut ... Men vi dockhaverister kanske ska starta ett bokollektiv ihop också, säger Hanna, och vi brister ut i skratt, slappnar av och mår bra!

Jag sitter fortfarande med mitt rosa förkläde på, där på golvet, tänker att jag måste säga mer om det där om mitt motstånd mot det kollektiva som är en så fundamental del av mig och som jag inte bara kan sopa under mattan för att jag sitter här med dockhaverister nu, så jag ändrar kroppsställning lite (från att sitta på knä till att låta rumpen glida ner på golvet, ena skinkan) och börjar jag vet inte för vilken gång i mitt liv tala om det som kanske brinner mest i mig, som upptar mig mest, det här med att förena/glida genom/inte fastna i de olika grupperingarna/diskurserna/hemmen/kulturerna ... Detta att jag känt en enorm aversion mot att ingå i en grupp (blattarnas, svennarnas, pluggisarnas, värstingarnas, familjens, juggarnas, hiphoparnas, tävlingsdansarnas, balettdansösernas, det fina tjejgänget, "hororna", akademikerna, litteraturarna, biskops-arnarna etc.), att det alltid varit som min stolthet och plikt i livet: ATT GÅ MIN EGEN VÄG! Aldrig vara helt med i en grupp, alltid förhålla mig avvaktande/på distans till den, aldrig binda mig så pass att jag inte närsomhelst kan lämna den... Hanna och Moa tittar ömt och omsorgsfullt på mig, vill och försöker verkligen förstå, och förstår väl också till viss del ... Det handlar om att det varit så mycket konflikter mellan de olika grupperna ofta eller jämt, att alla de här olika grupperna haft och fortfarande har som olika delar av min kropp/själ och röst, att jag inte kan ge min kropp/själ/röst till en eller ens ett par av dessa grupper/kollektiviteter/diskurser, utan att jag måste vara splittrad formad och formas av de alla, av olika, det eklektiska, inget annat känns äkta, känns som livet, känns sant mot mig själv.

Hanna gör en paus från fokuset på samtalet och tittar på mitt kylskåp, där finns bl.a. ett litet foto av en fluga som irrar kring ett kvinnobröst med svarta fina hår runt bröstvårtan, flugan sitter exakt på bröstvårtan, väldigt sensuellt. Hanna säger att hon tycker att det är fint, ja, det gör jag med, hittade bilden i broschyren till Yoko Ono-utställningen denna sommar på Moderna och klippte ut. Det är en videofilm där en fluga liksom surrar/irrar/kryper/flyger runt på en kvinnokropp, nästan utforskar hennes delar eller om det är det voyeuristiska som utforskas, jag som glör, eller symbiosen/spelet mellan kvinnan och flugan ... Såna saker känns ju klart viktigare att ta del av för mitt helande och liv än Strindberg.

Tova:

Jag vill säga till Helena att jag känner politiskt motstånd inför att skapa ett litterärt trauma som jag inte har. Ie, jag har inte läst Ensam och vill inte ha den som utgångspunkt för mitt skrivande. Förstår Helenas impuls att återbesöka något som skapat så mycket vrede. Men om hon bjuder in mig till en läsakt utifrån den vreden, då måste jag också få ingå i en tätare kollektivitet och ett litterärt begär med Helena, till Helena.

Annars upplever jag skrivakten som en sorts iscensättning av Helenas ensamhet, inte min eller vår. Det är så klart fortfarande en sorts gemenskap som upprättas i en sådan ensamhet, men jag vore mer intresserad av att möta Helenas text om Ensam än att skriva den själv.

Anna-Beda:

kanske jag blev provocerad också för att jag redan var på dåligt humör när jag läste (tror åskan i luften påverkade) och liksom inte likt Lidija kunde ta till mig kött mellan raderna. Också överväldigad eftersom arbetet med min antidebut tog ganska mkt tid och kraft (roligt) och alltså var ett arbete, liksom vi gemensamt arbetade med antidebuten, och så tänkte jag efter det att åh nu kan jag ta tag i det andra skrivprojektet och skivan, men har inte kunnat vara ensam i rummet på sex veckor, och när jag äntligen blir det så föreslår ngn att jag ska läsa strindberg el läsa och recensera ihuvudtaget, mer kulturarbete så att säga och man önskade att ngn annan tar vid där man "slutade" så att säga lät omfamna antidebuten, sprida den med armar utanför just de aktiva "kollektivet" som ju också är vår mening. Om vi ska recensera vår antidebut (flrstår grejen/gillar iden/jag var ju på den förr som jag minns) så blir det just också kanske att vi som antidebut blir ensam, antidebuten är en ensamman en.

Ensam en ensamman en-och-samman ensamvaro en för sig.

Det är snart slut på samtalet om ensamhet, kollektivitet, Dockhaveri och Strindberg typ, de måste gå, men de sitter kvar, för nu har ångesten börjat komma över hur vi ska skriva det här? Vi vill veta vad de andra tycker tänker om kollektivitet/ensamhet ... och vi ska sen baka in deras svar i den stora kollektiva texten som jag och Hanna ska skriva? Och också baka in samtalet vi haft här hos dig idag, säger Hanna, och också inläggen på forum är viktiga och bra ... och hur ska vi skriva, Hanna? Hanna tycker vi ska börja skriva ensamma, på var sitt håll, sen träffas om några dagar och försöka lägga/smälla/smälta ihop det hela ... hjälp! Jag skriver ju så himla privat, självbiografiskt och subjektivt ... hur kommer det att gå, få ihop en text som ska inkludera alla, hela förlaget, alla medlemmarna ... Nä, men det subjektiva, självbiografiska är inga problem, det är ju jag och du som skriver texten, tveklöst kommer den att vara färgad av oss, det är ofrånkomligt, bättre att lyfta det än dölja ... vi sätter våra namn längst ner, att det är vi som har skrivit den här kollektiva dockhaveriska texten ... Jag känner mig lite darrig, rädd, för jag vet att Moa och Hanna om några ögonblick måste gå, och att jag då ska sätta mig och börja skriva på en första version ... och alltid rädslan innan jag börjar skriva, varje gång egentligen jag ska börja skriva på vad som helst egentligen (men just nu extrasvårt, extra speciellt pga. kollektiv text och jag är så rädd att mitt jag ska ta för mycket plats, vilket jag absolut inte vill, vill vänja mig av), hur kommer det gå? Kommer jag lyckas få ihop nåt? Tänk om skrivandet helt plötsligt inte går?! måste också bli bättre än sist eftersom allt jag skrivit innan har varit skit, och nu måste Hanna och Moa gå och vi reser oss och kramas och

lugnas, lugnas just av att vara tillsammans, att tillsammans är vi så mycket starkare, om nån kraschar, finns nån som tar emot, som kan ta vid ... Vi kramas och Moa och Hanna går och jag börjar skriva. Och får ångest. Och senare på kvällen ringer jag Hanna som inte svarar. Och jag är väldigt ensam med den dockhaveriska kollektiva texten, fortsätter skriva, tänker att snart träffar jag ju Hanna igen, och klart vi kan få ihop nåt. Och om några dagar är dessutom arbetsårets första riktiga Dockhaveri-möte och jag tänkte kanske inte gå (pga. rädsla för det kollektiva, pga. tankar att inte komma närmare Dockhaveri utan hålla distansen), men ska gå, för jag orkar inte med den här helvetiska jävla ensamheten.

Och nu är det lördag eftermiddag ... Måste syre, behöver ut ur lägenheten. Rotar i handväskan efter nycklarna och ser att telefonen står på ljudlöst, att Lidija har ringt kvällen före, så jag ringer upp, hon vill prata om texten. Jag känner mig kallsvettig. Har ännu inte börjat skriva. ”Det brukar vara så för mig”, säger jag sanningsenligt, ”jag kommer i gång sent”. Eftersom jag gör så mycket annat. Som att läsa, dricka kaffe, äta mellanmål, somna, drömma, vakna och ha huvudvärk. Men Lidija har skrivit sju sidor i ett svep, det är fint, säger jag, ”vi kompletterar varandra”. Trippar ut i regnet. Impulshandlar en ring för 899 kronor i närmsta galleria. Letar i stadsdelens varje livsmedelsbutik efter kikärtsmjöl. Huvudvärken, köerna, lamporna. Människovimlets skrymmande lass och parfym, alla ansikten, frisyre, utstyrslar, armbågar, händer fulla av sockerkickade ungar och lördagsgodis i klirrande kassar.

Så äntligen, faktiskt det första jag får syn på när jag stiger in hos Hare Krishna ett stenkast från min port, varan som jag söker. Töcknig av rökelse och lågt blodsocker nästan lyfter jag, släpar mig, svävar jag mig sedan över gatan och sex trappor upp till lägenheten under taket. Står sedan länge och väl framför spisen och friterar grönsaker i kikärtsmjöl, katten mauoar, Stefan Sundström ur minihögtalarna, jamar, sjunger:

Och du blir din egen måne full
som du kan yla mot
Ja, bli din egen ensamvarg
i Kommandorans grop.

Sundström vänder sig i sin ”VitaBergsPredikan” (titelspåret på albumet från 1994) till tungsinnets allomfattande ego – det översiggivna, tonåriga, odrägliga (jag säger inte mansgrisiga) – fastlåst i ett efteråt, efter separationen, i självald social isolering:

Nu har du flyttat hem till dig,
men du har glömt att packa upp
Väggar lyser vita, försöker vila,
men går upp.

Här har du din ensamhet,
här har du din frid
På axeln har du apan,
kom till bolaget i tid.

August Strindberg, ur sin ensamhet, ho-hoar tillbaka från andra änden av seklet,
diktar:

Vargarne tjuta i gropen,
Nu de fått blodad tand,
Längta till fjäll och urskog,
När de se norrskensbrand.

Vargarne tjuta på berget,
Tjuta sig hesa av hat,
Mänskorna gav dem för frihet
Tukthus och celibat.

Jagberättaren i Ensam kallar sig änkling. Han är söt, Strindberg, tänker jag, med magen varm och full av friterade grönsakskakor med hemkokt ananaschutney (när blev jag så huslig?) och katten tryckt mot min tämligen moderliga barm. Provokatören Strindberg, så himla rädd för att bli lämnad.

2. Detta ensamhetsideal är inget annat än en diktarhållning/diktarpösa hos Strindberg. Han iakttar, lever sig in i, tolkar andra människor – utifrån ensamhet, avstånd, distans – för att kunna skriva om dem. Ett förlegat, ofräscht och väldigt manligt/patriarkalt författarideal. Hos mig förknippat med självspäkelse och anti-kroppslighet, en nära-döden-upplevelse helt enkelt.

3. Jag ser Strindbergs enorma längtan, emellanåt desperata behov av människor, läs här:

Då blev jag orolig; erfor ensamheten som en bannlysning; kom på den tanken att människorna icke ville umgås med mig emedan jag ratat dem. Och så gick jag ut, på aftonen. Satte mig i en spårvagn, bara för att känna det som att jag var i samma rum som andra. Jag sökte läsa i deras blickar, om de hatade mig, men läste endast likgiltighet. Jag hörde på deras samtal, som om jag var på en bjudning och hade rättighet deltaga i konversationen, åtminstone som åhörare. När det blev trångt, var det mig ett välbehag att med armbågen känna beröringen med en mänsklig varelse.

Ensamheten är svår, olidlig, även för det strindbergska jaget i Ensam ibland, ganska ofta faktiskt. Men han uthärdar, tror typ att det ger förfinade sinnen, känslor, intellekt, nödvändigt för det ädla författandet.

10. I ensamheten kväver/förnekar man så många behov man har. Även Strindberg, han förnekar här i boken begäret, sällskapsmänniskan i sig, närhetsbehovet, också sexualiteten/libidon förstås ... eller om man vill se det som att han hyperestetiserar (sublimerar) detta i sitt skrivande ... Hur som helst: jag skulle, psykoanalytiskt färgat, säga att allt detta sprutar upp i slutet/slutänden, trots försök att hålla tillbaka, men i en dikt jaget skriver, som handlar om eld och vargar, destruktivitet, som förstör/ödelägger allt ... Allt brinner upp ... Elden i människan som hållits instängd och blivit destruktiv.

Ensam skrevs under skilsmässan från Harriet Bosse. Ett meddelande till henne, undrar jag, kan man läsa in ett sådant, bestraffande: Se här, du är redan död för mig.

17. Ensamhet finns inte för oss människor, vi kan inte existera/överleva i ensamhet. Vi hittar alltid metoder/strategier för att ta oss ur den ensamhet som vi ofrivilligt eller frivilligt försatt oss i/hamnat i. Också, som Hanna sa, när vi diskuterade Strindberg och Ensam mycket kortfattat där vid matbordet, i mitt gula kök, Hanna sa: man tror att man väljer ensamheten, men egentligen intalar man sig ju det som försvarsmekanism, för att det är outhärdligt att vara tvingad till ensamhet. Och att hon tror att det är exakt så för Strindberg i Ensam, att han sjunger och hyllar ensamhetens lov som han menar är självvald, men egentligen har han till stor del på olika sätt ofrivilligt hamnat där, och försöker bara överleva, överskriva, övertala sig själv att han håller i tyglarna, inte är ett offer för Ensamheten.

1. Att Strindberg genom sitt ensamhets/isolations-författarideal stänger sig för människor, livet, dess impulser, intryck, förändringar, rörelser, nycker, förvirring ... Jag tänker att Ensamheten, Själv tillräckligheten och Slutenheten kan vara livets och litteraturens död.

Men så ändå, denna dröm om det stoiska (jag säger inte mansgrisiga) jaget; det idealiserade, förfinade, andligt religiösa, helt fria sinnet, den är Strindberg knappast ensam om att hysa. Jag känner igen den hos mig själv. Jag känner igen ruset när jag får vittring på något som liknar min föreställning om dess uppfyllelse.

5. Jag kan känna igen mig i Strindbergs beskrivning av skrivandets intensitet, livfullhet och lycka:

När jag emellertid kommer hem och sitter vid skrivbordet, då lever jag; och de krafter jag hämtat ute vare sig av disharmoniernas strömväxlare eller av harmoniernas strömslutare, tjäna mig nu till mina olika ändamål. Jag lever, och jag lever mångfaldigt alla de människors liv jag skildrar; är glad med de glada och ond med de onda, god med de goda; jag kryper ur min egen person, och talar ur barns mun, ur kvinnors, ur gubbars; jag är konung och tiggare, jag är den högt uppsatte, tyrannen och den allra föraktadste, den förtryckte tyrannhataren; jag har alla åsikter, och bekänner alla religioner, jag lever

i alla tidevarv och har själv upphört att vara. Detta är ett tillstånd som ger en obeskrivlig lycka.

Skrivandet som den enda sanna överskridelsen, transformationen, friheten – ren och skär lycka! Här tänker jag att jag verkligen längtar efter att vara mindre fast i mitt jag, i min kropp, när jag skriver, överskrida, överskrida mig själv! Jag vet att det är politiskt vem som har lätt för överskrida (inta alla karaktärer, positioner, rörelsefrihet) och vem som har svårt med detsamma, men just nu orkar jag inte lyfta den analysen utan bara överskrida överskrida, rörelsen/rösten bortom den här kroppen, bortom det här jaget ... Kanske kan det kollektiva samtalet och skapandet med Dockhaveri hjälpa här?

Vad är det då med ensamheten som är så skrämmande att människor rentav strävar att avlägsna sig från kropp och begär och allt som binder vid själva livet för att undslippa den?

12. För mig är också Den Stora Ensamheten förbunden med den lilla späta kroppen och rösten. För mig är Den Stora Ensamheten förbunden med den anorektiska kroppen och vaga/svaga avskalade rösten. För mig är Den Stora Ensamheten förbunden med döden. Ändå hamnar jag i ensamheten igen och igen, ja, Stora Ensamheter, det är den naturliga/organiska/oreflekterade rörelsen för mig: Mot ensamheten. Dit glider jag om jag inte mycket medvetet och arbetsamt försöker sätta mig/gå i annan riktning, där varje steg är en KAMP. /KRAM/

Och Lidija, där har du mig nu i lördagkvällen och matsmältningen, och jag har fortfarande inte börjat skriva texten om Strindberg och ensamheten, och telefonen ringer och jag svarar och det är en vän som har rymt från man och barn och flyttkartonger och byggdamm och vill jag inte ta ett glas vin? Vi möts på bron mellan våra malmar. Vi går till en bar i hörnet av huset där min vän bodde vid den tid i våra liv då vi först lärde känna varandra. Två rum och kök, rivningskontrakt, hon och lilla sonen, tentamaraton och ändlösa samtal om litteratur i hennes kök, på buss 40, över telefon i natten. Längesedan. En period i våra liv då vi borde varit lyckliga. (Var vi inte... visst var vi väldigt lyckliga på något sätt, i alla fall – vi hade väldigt roligt...)

Nu är hon arg. Arg och trött. Trött på att inte få rum i sitt eget hem, trött för att ingen bereder henne det rum hon behöver, trött på att ständigt tvingas göra anspråk på ett rum. Överallt någon annans tillhörigheter, när hon rensar ur garderoben har någon annan trettiofyra galgar kvar och hon har två. Och kraften som aggressionerna suger, för att blöjor inte byts, eller när de byts, så på fel sätt, eller han är i rummet, eller han är inte i rummet, oavsett, det är fel. Jag, min vana trogen, blir förnumstig och gumklok, säger ”all den här vreden som du bär på, jag tror den kommer sig av att du alldeles för länge har bortsett från dina egna behov”.

19. När jag kliver ur min ensamhet krockar jag med maktstrukturerna, vilket innebär krig eller kapitulation typ ... Ensamheten är en slags vapenvila, varför den ofta känns skön och nödvändig. Med Dockhaveri kan vi tillsammans stänga maktstrukturerna. Det är roligare, det går lättare. Jag mår inte dåligt hela tiden. Där ute kan man hamna i kvinnofällorna varför jag suttit mycket ensam på mitt rum. Också det är en kvinnofälla. När vi dockhaverister håller varandra i hand är det mindre läskigt att leva, skriva – möta den här världen. Vi krigar tillsammans, vi festar tillsammans, vi tvivlar tillsammans, vi skrattar tillsammans. Allt är möjligt, precis allt.

Helena? Tänk om du behöver dansa obekvämt på en eller många baler, eller till och med bekvämt? Tänk om du behöver ingå i en gemenskap som inte straffar dig när du behöver gå undan, när du behöver smälta dansen och återvända till Strindberg och ensamheten.

Aylin:

Jag upplever också den ensamheten och dansar obekvämt på bal. Men man kan väl ha en önskan om något annat.

”Men är alltihop då bara mitt eget fel”, suckar vännen ur sitt hjärtas djup, ”är det inte ens lite hans fel?”

Jo, såklart, han/vi har också ett ansvar.

Mia:

Håller med om att ändå intressant, gå in på kollektivitet/ensamhet och gränser/möjligheter, att hamna innanför eller utanför dans, hur om står en viss tid och tittar på en dans (kanske stora rörelser) det kan det bli svårt/obekvämt/hämmat att gå in, och om är mitt i dansen, hur få andra att känna att kan kliva in? Vilka får/kan/vill vara med? Fast tänker mer på det större spelrummet när saker inte förs tillbaka på en person/kropp.

Det större spelrummet Lidija, nu regnar det inte mer, utan är fullmåne och vi går ut och ställer oss under den. Sedan går hon hem till mannen och barnen och jag går hem till den knöende katten. Och jag har fått din text och jag tänker på hur du beskriver växelspelet, de tvära kasten mellan att vilja vara ensam och att vilja ingå i en gemenskap, och hur det påminner dig/mig om Strindberg. Hur han hela tiden pendlar, hela tiden vill göra upp med/glömma/inte kännas vid sina tidigare jag/handlingar. Hur jagberättaren i Ensam ständigt påminns, förföljs av sitt förflutna. Sonen som han har övergett. Den unge köpmannen med hybris som påminner honom om ett yngre själv, liksom gör den upproriske och radikala tidningsmannen som straffat ut sig ur alla möjligheter att göra sin röst hörd, i ett

större spelrum.

4. Blir också tydligt för mig när läser denna bok av Strindberg hur ensamheten/strävan efter det autonoma och slutna jaget/strävan efter det maktfullkomliga skrivandet skapar ogenerösa och osympatiska egenskaper som egocentrism, paranoia, otrolig misstänksamhet, fientlig/avig inställning till andra, ja, ensamheten växer i ensamheten, vansinnet växer i ensamheten, liksom narcissismen och diverse övermänniskoideal, paranoian, som sagt, Strindberg är vansinnigt paranoid, så gott som alla människor misstänkliggörs, är fiender eller potentiella fiender ... Våldet, fascismen, fanatismen växer i ensamheten... gränsdragningarna mellan människor, mellan dig och mig, växer, blir grotesk i ensamheten ... och inte minst: överspändheten! Varför är jag så överspänd för? För att jag är så jävla ensam! Också mot överspändhet hjälper Dockhaveri. Antidebuten var faktiskt också lite ett sätt att släppa på kraven, på hur ”det ska vara”, prestationsångesten, att våga göra det där vi inte trodde vi skulle våga, inte som ensam tjej kunna uthärda kritikens och maktens dömande blick, men tillsammans, i våra festliga glitterpaket, fick allt det där plats, blev allt det där möjligt, blev pissregnet ett gullglitter! Allt fick vara över the top, och för mycket, och för tjejigt, och för sentimentalt, och för anspråksfullt och allt vad det nu var! Håller varandra i handen, liv och skrivande är mer möjligt då. Släppa Den Store Självkritikern tillsammans, släppa loss! Den destruktiva rösten som jag internaliserat och måste kämpa mot. För Strindberg är allt strider, är alla potentiella fiender ... kanske är det så för mig också – just därför så fint och skönt att ha Dockhaveri. Hoppas det håller! Andra saker som ensamheten skapar/förstärker hos jaget i Ensam: avståndstagandet, icke-förtroligheten, rädsla för ansvar, för att medmänniskorna/de närmaste ska kräva något av honom, ta hans frihet ifrån honom genom medmänskliga förbindelser och krav som följer på dem. Typiskt manligt, typiskt patriarkalt. Det är t.ex. ett typiskt manligt privilegium att ”inte behöva” ta hand om sitt barn, att bara kunna skipa det ansvaret, lägga på någon annan (kvinnan), som Strindberg här gör. Inte bli beroende av någon, inte låta någon bli beroende av en, för allt, allt kan inskränka/inkräkta på de manliga friheterna/privilegierna/genitalierna.

Och slutligen, den framgångsrike musikern som han söker upp därför att denne bor i det rum jagberättaren själv bott i under en period av sitt liv då han borde varit lycklig. Han återkommer till musikern för att lyssna till hans skönspele, tills denne förlovar sig med kvinnan i fönstret mitt emot, henne han hela tiden spelade för. Kvinnan har ett barn hos sig, det är inte hennes barn, men de förälskade tu sluter barnet som inte är deras till sig, helt naturligt sådär, förenas av det. I en slutscen står jagberättaren inne hos musikern och tittar genom fönstret på den scen som utspelas tvärs över gatan. Strindberg skriver:

Ibland betraktade de varandra glömmande barnet, och med detta obeskrivliga uttryck av sällhet som två ensamma människor antaga, då de råkas och få visshet att de skola bekämpa ensamheten på tu man hand. För övrigt syntes de icke tänka ens, varken på

förflutet eller kommande, utan levde endast i nuet, njutande av att vara i varandras närhet. 'Att sitta vid ett bord och se på varandra så länge livet varade!'

Glad att jag kommit så långt jag var kommen, då jag kunde glädjas åt andras lycka utan spår av grämelse, saknad eller uppdiktade farhågor, gick jag nu ut ur min ungdoms pinorum, och vände hem till min ensamhet, mitt arbete och mina strider.

21. Inte fastna i ensamheten, inte fastna i det sociala, pendla, klinga, andas andas, kära dockhaverister, låt oss andas tillsammans, med egna munnar, som en vattenkaskad ... olika strålar strålar samman och skiljer sig ... Ingen kommer att straffa oss. The sky is the limit. Bubbelgum, sneda gungor, sneda tänder, tvivlar på denna kollektivitet, men ännu mer på min alarmerande ensamhet.

Vi gör som du Anna-Beda, lutar oss mot ett ägg ... vet inte vart det bär, vet ingenting, men bjuder in er alla till vår osäkerhet. Som det enda sättet att vara på, skriva på.

8. Ja, Strindberg, ensamheten kan vara en befrielse, när man kommer hem, stänger dörren om sig, sjunker ner i soffan eller framför skrivbordet eller i sängen, visst, men visst kan det sociala och kollektivet också vara en befrielse? Jo. Det är väl snarare kanske i pendlingen/andningen/rörelsen mellan dessa som befrielsen sker, som friheten/andningen finns ... Men det borde väl Strindberg veta bäst själv, han levde väl dynamiskt, i olika ytterligheter/sinnestillstånd, prövade det mesta, aldrig stilla, rörelse, rörelse, pendling mellan ... Pendling/Klang/Andning/Andning. Ja, ja.

SVD KULTUR

Små häften rör om i hierarkisk bokvärld

ANTIDEBUT Med elva små häften vill kollektiva förlaget Dockhaveri väcka frågor om villkoren för bokutgivningen. Josefin Holmström påminns om Emily Dickinsons dåtida kamp.

5 juni 2012 kl 16:55

PROSA
ANTIDEBUTEN
Dockhaveri förlag

När de elva texthäftena, kuverten och pamfletterna ramlar ut över köksbordet tänker jag på den amerikanska poeten Emily Dickinson, som "publicerade" sig själv genom att sy små häften av ihopvikt brevpapper. Nu visade hon visserligen inte dessa häften för någon, de hittades istället i en byrålåda efter hennes död. Men ändå: impulsen är densamma som hos det kollektiva förlaget Dockhaveri – en motvilja mot samtidens publikationsnormer och villkor för utgivning. "Publicering – är den mänskliga tankens auktion", skrev Dickinson (fritt återgivet). Hon motsatte sig omvärldens försök att trycka hennes poesi och reagerade med förnärmelse när välmenande vänner skickade in hennes alster till en tidskrift.

Dockhaveri kallar sitt projekt "Antidebuten". Och det rör sig inte om någon vanlig debut, för det finns en önskan om att distributionslinjerna ska vara horisontella snarare än vertikala (Mia Axelsson och Ragni Svensson bidrar med färdigskrivna vykort som exempelvis kan skickas till vänner – eller ovänner). "Kritik av genimyten", som de själva säger; kritik av skrivandets och publiceringens hierarki. Alltsammans med flickrummets attribut: de prydligt och noggrant ihopknåpade hemgjorda tidningarna, rosetterna, korsstygnessestetiken, det rosaskimrande. Aylin Bloch Boynukisas "Flickorganens genealogi" är tryck på rosa papper som påminner om barndomens parfymerade brevpapper. Britta Tegby Frisks "Deckarväskan" måste knytas upp och vecklas ut. Händerna och ögonen får jobba, kanske mer än hjärnan.

Läsarnas snittbetyg

74 betyg med 3,7 i snitt

Sätt ditt eget betyg:

Klicka på tärningen!

Lördag den 9 juni 2012
anordnar förlaget
Dockhaveri debutbal
med antidebuter på Fria
Teatern i Högdalen, kl
19-03.

Debuten, skriver Tova Gerge i ”RSVP”, är också en baldebut, “alltså den tidpunkt när unga överklassmänniskor blir presenterade för societeten för att de anses giftasvuxna.” Debuterande författares releasefester kan kännas så. Vännerna står församlade och manar den debuterande att kliva ut i strålkastarljuset, offerar henne likt en sentida Ariadne till kritikerminotaurerna och den skoningslösa förlagsbranschen, branschtidningarnas fyrfärgsporträtt och kraven på turnerande, signeringar, offentliga läsningar. Sådant som Dickinson skulle ha hatat. Hon fantiserade om det, förstås, iscensatte kröningsfester och bröllop i sin poesi. Men det förblev fantasier.

Dockhaveri ställer dock till med ett eget kalas, en debutantbal som också är en performance. Tova Gerges ”RSVP” fungerar både som inbjudan och etikettbok. Här radas möjliga, kanske önskade förhållningsregler upp. Foucault kallas in för att förklara “hur en viss tradition av brevskrivande kan förstås som en grundval till det västerländska textjagets konstruktion”. Ensam är inte stark – författare bör tala med varandra, jaget formas i förhållande till andra, det är ett slags nödvändig civiliseringsprocess. Roligast blir det när detta författarjag frontalkrockar med, eller girar undan för, de allsmäktiga bokförlagen. R C Kjellstrands ”Verbet” tycks sakna mening parar ihop noveller med refuseringsbrev, somliga av dem korta och artigt avböjande, andra med ombedd feedback (“Kanske skulle man kunna rensa lite bland en del väl färgstarka verb”). Till slut glider dessa två textkroppar ihop: “Tyvärr har vi läst ditt manus”, “Hej, och tack för en längtan hos dig”.

Det råder karnevalsstämning, alltså. Bonden avancerar över brädet och blir drottning, kungen klär ut sig till tiggare. Författaren som publicerar sig själv spelar rollspel i Janusmask: än är hon den kreativa kraften, än den auktoritära. Hur det blir med de litterära kvaliteterna? De glöms bort lite. Och jag tror att det är meningen: “skriv om ... det som händer mellan texter mer än i dem”, uppmanar Dockhaveri i det manifest (eller om det är en pressrelease?) de skickar med. Så när en lapp låter meddela att Sofie Nohrstedts ”En positiv liten kniv” saknas “på grund av force majeure” blir man osäker på om verket överhuvudtaget existerar – eller om dess frånvaro är tänkt att destabilisera de andra texterna ytterligare. Som en illusorisk nyckel eller en felande länk, den saknade pusselbiten som skulle ha uppenbarat något underbart för oss. Fast nej. Förmodligen inte.

⚡ Dockhaveri i en större litterär kontext? "Plötsligt är litteraturen full av dockor och mjukisdjur. Transformerade, hotfulla, groteska, våldsamma, trasiga, perverterade. I en artikel i Dagens Nyheter förklarar Anna Hallberg varför.

Hej Våren!

Vill du leka med dockor?

Mitt skrivbord är fullt av romaner och diktsamlingar. Pamfletter och häften. Glittrande skapelser från de minsta förlagen till de största. Av unga och äldre författare som har det gemensamt att de på något sätt skriver om dockor, flickor och blod. Många är debutanter eller har givits ut de senaste tre åren. Liksom alla författare säger de något om livet och döden, samhället och politiken, litteraturen och dess konventioner.

Här ligger också en doktorsavhandling från Uppsala universitet. Den heter "Ett flicklaboratorium i valda bitar. Skeva flickor i svenskspråkig prosa från 1980 - 2005" och är skriven av Maria Margareta Österholm.

Avhandlingen är rosa och ser ut som en "flickbok" eller "ungdomsbok" med tecknade fjärilar, rosetter, läppstift och dockor på omslaget. Man kan komma att tänka på Fanny Ambjörnssons studie "Rosa. Den farliga färgen". Eller presentbutiken "Små Skära Saker" i Inger Edelfeldts roman "Kamalas bok" från 1986.

Just "Kamalas bok", och Monika Fagerholms läsning av densamma, fungerar som inkörsport till Maria Margareta Österholms avhandling.

Fagerholm skriver, år 2002: "Men Inger Edelfeldt skriver inte i första hand om flickan som psykosexuellt fenomen; flickan-som-ska-bli-kvinna, utan försöker ge sin huvudperson, den osäkra 'ljusröda' flickan (inte en kvinnogestalt vi är vana vid från den seriösa litteraturen precis) som jobbar i presentbutiken Små Skära Saker en existentiell problematik."

Och Österholm fortsätter, ett decennium senare: "Men varför saknades den ljusröda flickan i både genus- och litteraturvetenskap? Att hon var alltför ny och ännu inte hunnit ta plats där räcker inte som förklaring. Det var inte bara de litterära verken hon kom ur som fattades utan ljusröda tankar och flickiga, feminina teorispår överhuvudtaget. Femininitet har inte varit en okomplicerad fråga för feminismen och inte heller för dess litteraturvetenskapliga inriktning."

Ljusrött, flickaktigt, litet och trivialt - ”Små Skära Saker” - karameller, hårspän-
nen och spetsar. Martina Lowden skriver i sin guldfärgade debutroman ”Allt”
från 2006 om ”hur världen ser ut silad genom sockermassa som är rosa och opak,
hur flickan blir en fläck och hennes orionmidja och violinlockar ourskiljbara”.

Detta glittriga pysslande, provande och lekande ligger nära pojkrummets mod-
ellbyggande, rymdskeppskonstruerande och tågbanefixande. Ett kreativt och mot
yttervärlden avgränsat tillstånd, med plats för skapande och drömmar. Många
författare har utvunnit litterär lyskraft ur denna specifika ungdomsperiod. Vissa
har aldrig lämnat den.

Men dockor är något annat än glaspärlor och legobitar. Något både otäckare och
intimare. Något ”skevt”, för att tala med Maria Margareta Österholm, som väljer
att på så vis försvenska det engelska ordet ”queer”.

Genom docklekarna och dockskåpen strömmar de sociala anspråken in. Repre-
sentationen och rollerna. Härmningen och kopieringen. Nationalencyklopedin
skriver: ”Dockleken har också haft ett pedagogiskt syfte, genom leken skulle
flickan skolas in i sin kommande roll som mor och husmor.”

Men vad händer om dockleken spårar ur? Om den tar över? Om det inte alls är
pedagogiska och uppbyggliga relationer som iscensätts, utan groteska, perversa,
våldsamma?

I feministisk teori kallas den formen av konstnärliga uttryck för gurlesk.

här

runt flickdockans huvud

snor upp ett damm från mörka botten

Aylin Bloch Boynukisa, ”Flickorganens genealogi”, Dockhaveri Förlag, 2012

Förra sommaren organiserade det nystartade förlaget Dockhaveri en tillställ-
ning som gick under namnet ”antidebuten”. Elva debuter sjösattes samtidigt och
”Flickorganens genealogi” är en av dem.

Några verk är kollektivt skapade, de flesta är i bokform men här finns också
vykort, affischer, textkonst, häften. Störst till formatet av böckerna är Lidija
Prazivics diktsamling ”Porr för Vlada / HJÄRTAHJÄRTAHJÄRTA!!! / Mitt liv
som mun”.

Jag var inte på ”debutantbalen”, som kvällen kallades, men jag har läst Tova Ger-
ges långsmala ”RSVP” som trycktes upp inför kvällen, och tagit del av de olika
publikationerna. Sinsemellan är verken olika - till innehåll, form, stil och kvalitet

- men en översiktsartikel som denna är inte platsen för enskild skattning. I stället vill jag lyfta fram fyra fokuspunkter som ofta återkommer:

1 Det kollektiva.

”Dockhaveri är ett kollektivt förlag sysselsatt med strategier för flersamt skrivande, kritik av genimyten, former för litterär organisering som inte bygger på konkurrens och författarensamhet”, skriver förlaget på sin hemsida.

2 Det feministiska.

Trettio års feministiskt arbete har givit resultat. Oavsett hur man vill värdera utgivningen, kan man se en ökning av kvinnliga/tjejiga/flickiga/butchiga/asexuella/motsägelsefulla/queera böcker. Dockhaveriförfattarna utgör en liten ö i en större arkipelag. Det är en pluralistisk och konfrontativ sprängning av normen som har tagit tid. Förmodligen kommer vi att se en liknande uppgörelse - som kommer att vara konfliktfylld och rörig men nödvändig - när det gäller etnicitet och kolonialism under de närmaste decennierna.

3 Det groteska/gurleska.

Ett överdåd av rekvisita, dockor och attiraljer. En intensiv omvårdnad som efter hand blir sadistisk: ”Jag tvättar dem med såpa, löddrar in deras små ansikten. Deras blekskära stjärtar har jag smort in med zinksalva. Munnarna fyller jag med såpa. [---] Det är de som utgör armén av dockjävlar och mjukisdjur”, skriver Sara Tuss Efrik i sin debutroman ”Mumieland”, utgiven av Rosenlarv förlag. En feminin våldsamt, som kan påminna om Elfriede Jelineks, hittar man också hos författare som Elisabeth Berchtold och Lina Hagelbäck.

4 Det maximalistiska.

”Särskilt när du säger sådär till mig vill jag göra mig ännu större, galnare, vildare, svällaöversvämnaöversvällaöversvämnaöver, SPRÄNGA ALLA GRÄNSER! Slå dig i skallen med min ENORMA, MAXIMALISTISKA BOK”, skriver Lidija Praizovic på nättidskriften Ett Lysande Namn. Den maximalistiska estetiken behöver inte vara lika våldsamt som hos Praizovic, men den är alltid expansiv och begärlig. Som Martina Lowdens ”Allt” eller Eva-Stina Byggmästares kärleksdikter eller Sara Stridsbergs överanvändande av rosor, pälsar, hjärtan.

Hon är oemotståndlig, outhärdlig, beräknande och varm. Nu är det rykande sol. Vi sitter i den plommonveka trädgården. Jag flätar hennes mörka hår, repar upp, flätar på nytt och fortsätter så. Det finns honung i luften.

Lina Hagelbäck, ur delen Väninnorna i romanen ”Violencia”, 2013.

Hon tog tag i min hand, flätade in sina fingrar i mina och kysste mig på handryggen. Höll kvar handen mot sin kind, grävde in naglarna i min handflata, så djupt att det sved.

Veronika Malmgren, ”Gracie”, 2011.

Påfallande många av dessa diktsamlingar, romaner och prosalyriska mellanformer tematiserar en kvinnlig homosocialitet där männen antingen är frånvarande eller figurerar i periferin. I min bokhög finns hela spektrumet från flickig vänskap, intensiv hatkärlek, lesbisk erotik, systerskap och konkurrens, mor-och-dotter-speglingar, den ensamma flick-kvinnan med sina leksaker och dockor och naturligtvis den vanliga vuxna heterokvinnan som kanske inte är så vanlig ändå, när hon själv får komma till tals och ta plats.

Det är något svindlande med tyngdförskjutningen. Mängden av böcker och berättelser med liknande motiv som återkommer, turneras, förvrängs, splittras.

När man tycker sig se en "trend", kan man vara säker på att något redan har hänt. Vad ÄR det med alla cirkusprinsessor och varietémiljöer? frågade en förläggare i vintras, efter att ha läst igenom nya prosamanus. Förvisso är det inte bara kvinnor som skriver om tyll och paljetter. Nyligen debuterade Tarmo Risänen med den glittersmutsiga kortromanen "Evigheten, syster". Man kan också komma att tänka på Oscar Nilsson Tornborgs Alice i Underlandet-variationer i diktsamlingen "Undertexter" eller konstnären och författaren Leif Holmstrand, som i "Unica och Hans" skriver: "Men horden, den sammantagna mängden dockor, rör sig trots individernas förvirring framåt ytterst målmedvetet och med en robotkyla som skrämmer."

Den sammantagna mängden dockor och docklekar i svensk samtidslitteratur kan möjligen skrämna en och annan läsare. Den gurleska estetiken är både sockersöt, aggressiv, lynnig och listig. Men framför allt är den full av kraft. En energi som får texten att gunga och läsaren att reagera. Känslan av att förnimma kontinentalplattornas rörelser. Hur spelreglerna ändras och en annan ordning blir möjlig. När Aylin Bloch Boynukisa skriver i "Flickorganens genealogi": "jag ändrar kurs med mitt porslinsöga/mitt blinkande gigantiska docköga", är det en kursändring jag tror på.

Citat:

Den gurleska estetiken är både sockersöt, aggressiv, lynnig och listig. Men framför allt är den full av kraft. En energi som får texten att gunga och läsaren att reagera.

© Dagens Nyheter eller artikelförfattaren.

/// I antidebuten Ursäkta Drake av Anna-Beda Maslanka ligger ett löst ark som kommenterar mottagandet av projektet och fortsätter spinna på antidebutiska tanketrådar.

Ursäkta Drake är en del av Dockhaveris antidebut och ska läsas just som en antidebut. Det är inte en debut, den har gått på antidebutbal och inte debutbal oavsett vad som hoppar och hopar de rosa molnen. Ursäkta Drake är alldeles för fel för att bli bjuden på debutantbaler som alla är fina.

Samtidigt som Ursäkta Drake är en systematisk översättningsdikt, är den också eller framförallt en grisig grisflicka som inte vill bli översatt, är en överdrift utan klass och kvalitet. Om hon går på debutantbal skulle hon bli utfrys och/eller få grisblod över hela sig. Och stå där och se ut som en drake. Och stå där och djävlas djävul. Hon är ett litterärt kladdigt staplande som hämnas.

Hon kan inte det språk varpå boken från början är skriven, det språk som sägs tillhöra de prostituerade från andra sidan havet, och tog man det därför från henne så att inte också hon skulle bli prostituerad. När hon ändå kallas för hora, så många gånger, försöker hon översätta språket. Hennes ansikte är rosa av grisblod och sjukdomen rosacea och hennes kjol är alldeles för kort, vilket betyder att hon redan är författare och översättare.

I arbetandet med översättningen av boken använder hon för många verktyg, klossarna blir kletiga, och upplevs hon som jobbig.

Antidebuten som projekt är bland annat en kritik mot de stora förlagens ofta obegripliga refuseringar, dess snävhets bidrag till kulturen. Dess icke-bidrag till kulturen. Ursäkta Drake är därför skriven för att bli refuserad och inte ens i tanken antagen, det ska inte finns en möjlighet att vilja ge ut Ursäkta Drake annat än genom en antidebut i eget förlag. Det är en sarkasm som trånar efter att bli massrefuserad innan det ens har skett. Likt den klossformade flickan i Historien om det gamla barnet av Jenny Erpenbeck, ställer hon sig nästintill medvetet utanför. Den tomma hinken den klossformade flickan håller i handen när hon hittas försöker dock den grisiga grisflickan fylla med grisblod och balsaft.

Jag håller ögonen i boken trots teven, trots alla runtomkring som nickar och suckar och hummar ikapp. Jag hade hoppats att det åter skulle vara de där flickorna på teveskärmen, men tog för säkerhets skull en av mina böcker med mig. Naturligtvis är det inte några flickor, utan något i avskyvärda färger och läten som sällskapsrummets klientel har valt. Det vibrerar i luften runt mig. Jag har en hel soffa för mig själv och jag har inga planer på att resa mig.

Det finns en sådan där flicka i boken. Som oroligt flackar. Jag följer henne fascinerad, hon har en kjol som fladdrar och tyget är så tunt att jag kan se hennes stjärt. Jag går bakom henne och när jag försöker fånga hennes blick glider den undan. Kjolen är röd. Jag håller ut min hand, undrar om jag kan nå den. Försöker känna tyget och under, därunder; huden buktar mot kjolen, en mjuk rosaaktig kulle.

När jag lyfter mig ur boken märker jag att någonting har hänt. Rummet lutar snett. Jag vrider mig men då lutar sig rummet åt andra hållet. Det är alldeles tyst men jag känner hur det kastas blickar.

Ljudet från teven, det har varit där hela tiden men jag har inte hört det. Långsamt vrider jag öronen mot ljudet, ögonen mot skärmen. En skarp gul färg, nästan brun eller disig. Något grönt täckt av ett tjockt lager smuts. Det är ett överdammigt landskap ser jag och något rör sig däri, det är så välbekant att jag kan känna lukten, ändå främmande härifrån soffan.

Det ser ut som jag. Där på skärmen galopperande, min sluttande kropp och fläckiga päls. Sanden yr under tassarnas fart och jag är snart ikapp. Kroppen på teven är snart ikapp och slänger käften över gasellens hals, biter tag och hänger sig kvar. Jag känner hur blodet sipprar in mellan tänderna; yrseln är berusande.

Jag förstår plötsligt hur rummet kan luta sig åt olika håll samtidigt; det lutar sig in mot en mitt och därinne i mitten är jag.